

Biblický základ

Jeremjáš 31,31-34

³¹„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu.³²Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je uchopil za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Oni mou smlouvu porušili, ale já jsem zůstal jejich manželem, je výrok Hospodinův. ³³Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíší jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.³⁴Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: ‚Poznávejte Hospodina!‘ Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův. Odpustím jim jejich nepravost a jejich hřích už nebudu připomínat.“

Efezským 3,13-21

¹³Proto prosím, abyste se nedali odradit tím, že pro vás musím trpět; vždyť se to obrátí k vaší slávě.¹⁴ Proto klekám na kolena před Otcem,¹⁵od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod, a prosím,¹⁶aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil ‚vnitřní člověk‘¹⁷a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích; a tak abyste zakořenění a zakotvení v lásce¹⁸mohli spolu se všemi bratřími pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka.¹⁹poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vší plností Boží.²⁰Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit,²¹jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.

Kázání

Do Bible lidé zapsali své nejniternější obavy, touhy... I dnes jsme slyšeli o jedné hluboké lidské touze. Touha po dobrém vzájemném soužití. K lidskosti bytostně patří to, že je nám lépe, když ve vztazích netrpíme a nezpůsobujeme si navzájem bolest.

Prorok Jeremjáš mluví k lidem v bolestné době. V době, kdy bylo už po staletí království Božího lidu rozdělené na Severní a Jižní, a navíc mluví do situace, kdy už byla velká část Judského – tedy Jižního království – v Babylonském exilu. Jakoby nestačil vnitřní už tak dost bolestný rozkol, jakoby nestačilo prapůvodní narušení vztahů, na scénu přichází další rozdělovací element - nepřítel z vnějšku – Babylónští nájezdníci.

Při čtení této části starozákonní dějepřavy můžeme vzpomenout i na Ježíšova slova: „Každé království vnitřně rozdělené pustne a žádná obec ani dům vnitřně rozdělený nemůže obstát. (Mt 12,25)

Rozdělené království nebo jinak řečeno lidé, kteří nedokáží nalézt společnou řeč, nebudují si identitu na tom, co je spojuje, ale místo toho hledají, co je odlišuje – takoví lidé (taková království) jsou možná už ze své podstaty náchylnější k tomu stát se kořistí.

Samozřejmě je toho mnoho, čím se od sebe jako jednotlivci lišíme. Každý jsme unikát – Bohem stvořený originál. Ale pořád toho máme jako lidé dost společného na to, abychom mohli upnout pozornost spíše k tomu, co nás spojuje. Ne rozděluje.

Jeremjášova slova zaznívají do velmi neutěšené situace - možná se tenkrát v Babylóně izraelští exulanti ptali. „Kde jsi Bože? Ty, který jsi vyvedl naše předky z otroctví? Proč nás nenecháš v klidu žít? Copak nás necháš zase někde otročit?“ A Bůh skrze proroka Jeremjáše odpovídá: „Nenechám. Nebojte se. Uzavřu s vámi novou smlouvu, která se zapíše do lidských srdcí. A tak nebudete už nikdy nikomu otročit. Vaši vnitřní svobodu vám už nikdo nevezme.

Bůh přislíbil lidem novou smlouvu - Ne takovou, která by z vnějšku nějak nově upravovala mezilidské vztahy, ale takovou která přímo zevnitř promění člověka k tomu, aby se mu lépe žilo. Se sebou samým i s ostatními. Smlouva, která propojí izraelské a judské království, smlouvu, která má potenciál propojit všechna království. Všechny lidi bez rozdílu.

Tehdy v babylónském zajetí došlo k úžasné revoluci. Ne lidské, ale přímo boží revoluci.

Tahle boží revoluce spočívá v tom, že nově svoboda člověka nemusí být závislá na vnějších okolnostech. Není totiž vždy možné být zázračně vyvedený z Egypta. Někdy prostě trčíme v Babylóně a svoboda se zdá být v nedohlednu. Ale ani v takové situaci se nemusí člověk, který žije ve vztahu s Bohem stát otrokem cizí moci. Může být svobodný – díky smlouvě, která se propíše přímo do jeho nitra.

Slova, která jsme slyšeli z listu Efezským jsou vlastně modlitba. Od dob proroka Jeremjáše jsme se posunuli asi o 8 století dál – ale i z této modlitby je znát touha po dobrém vzájemném soužití. V maloasijské metropoli Efezu byli lidé rozděleni na hodně malých náboženských kultů – na nejrozličnější gnostické skupiny, a i tamější křesťanská obec byla rozdělena – na křesťany, kteří byli původně Židé a na křesťany z pohanů.

List Efezským je psán pro církev, která byla už tehdy vnitřně rozdělená. Vnitřně rozdělené království. Už tehdy se řešilo - jak je možné propojit tolik různorodých skupin? Jak je možné, abychom našli společnou řeč, když jsou naše kořeny tak jiné?

Tolik aktuálních otázek. Jak můžeme být jako lidé sjednoceni, když nás řídí tolik rozdílných filosofí, tolik rozdílných přístupů k životu?

Když čteme modlitbu z listu Efezským, může nás povzbudit, že ona nová smlouva už byla uzavřena. Věříme, že byla v Ježíši Kristu (obrazně řečeno) zpečetěna. Dokonáno jest. Podepsáno jest.

„Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.“ (Lk 22,20b)

Úvodní verš modlitby – jde rovnou k jádru toho, čím můžou být lidé spojeni. Mluví se o Bohu jako o Otci, od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod.“

To je základní univerzální lidské pojítko. Všechny nás spojuje společný původ. Všichni lidé konec konců pocházíme z jednoho předka, který se jako zázrakem oddělil od našich opičích předků. Není ostuda pocházet z opice – i když se tomu fundamentalisté brání – je to naopak skutečně úžasný zázrak stvoření. Bůh povolal člověka – stvořil ho ke svému obrazu – daroval mu vědomí, které přesahuje cokoli ze zvířecí říše. Tenhle Boží zásah – Boží povolání člověka k tomu, aby se stal člověkem - to spojuje všechny lidi.

Modlitba z listu Efezským vystihuje něco univerzálně lidského, ale konkrétně je věnována církvi. Stejně jako celý list patří „všem bratřím v Kristu“. Možná je to tak, že v univerzálním měřítku je představa všeobecného dobrého soužití utopií, ale skrze víru ve společné základy se třeba dobré vzájemné soužití může podařit.

Důvodem k prosbě o dobré vzájemné soužití je to, že právě na takovém soužití se může vyjevit Boží sláva. Církev může být zrcadlem Boží slávy, pokud se v ní daří lidem o vzájemné vztahy pečovat.

Někdy se snaží lidé držet všechno v náležitém pořádku nejrůznějšími pravidly. Po svém vymýšlejí, co se smí a co se nesmí a jsou církve – sbory – kde lidé obzvlášť dbají na pravidla a kde se lidé třeba i z dobrého přesvědčení – vzájemně hlídají, jestli náhodou nehrozí Boží slávě nějaká ostuda.

Ale proto je dobré připomínat si právě modlitbu z listu Efezským, která neprosí o nějaké blahodárné vnější regulace – o vzájemné špehování, ale v duchu Jeremjášova příslibu nové smlouvy v srdci a Ježíšovy oběti na kříži (zpečetěné smlouvy) - prosí o vnitřní proměnu člověka.

Aby se v nás Duchem upevnil a posílil vnitřní člověk. K čemu něco takového je? V dnešní době se hodně mluví o tom, co všechno se musí změnit zvnějšku, jaká nastavit nová pravidla, co se musí dělat nově a jinak než kdysi, a proti této ambici stojí prosba o upevnění vnitřního člověka – o proměnu zevnitř.

Zkušenost vnitřní proměny může být těžko popsateľná – ale není nepopsateľná. Mluví o ní celá tradice křesťanské mystiky. Je to asi nejvlastnější zkušenost víry - že když se něco promění v nás – ovlivní to celý svět. Celý náš pohled na svět. Okolnosti se třeba vůbec nezmění – ale náš proměněný postoj vytvoří nový náhled, věci i lidi kolem nás jsou jiní, než jací byli dřív.

Možná si někdo řekne, že je to takové falešné, že přece ten nový pohled může být nějakou fantazií, preludem, opiem lidstva. Že ten původní pohled je přece ten pravý. Že pravá realita je ta, ve které nám všichni lezou na nervy, kde se cítíme nevyrovnaní, pořád něco nestíháme a vůbec – kde je to celé k ničemu. A že je tedy lepší žít v neutěšené pravdě, než v nějakém poblázněném snění.

To jsou pochyby, které může kriticky myslící člověk skutečně mít. Může pochybovat o tom: „Co je skutečnost? Je skutečnost to, co se mi zdá tak nějak přirozeně, tak jak to běžně prožívám, anebo to, co se díky víře proměnilo? Není taková proměna jenom sebeklam?“

Takové pochyby jsou, myslím, na místě, nemusíme se jim bránit. Naopak. V modlitbě na ně můžeme myslet, můžeme je předat Bohu a prosit ho, tak jako je tomu v listu Efezským, **abychom poznali skutečnou šířku a délku, výšku i hloubku. Abychom neustrnuli v nějaké dvojrozměrné iluzi. Abychom se nespokojili s něčím, co je tak nějak povrchní a placaté – pak to totiž pravděpodobně není od Boha.**

Pokud toužíme po dobrém vzájemném soužití – prohlubujme naše vztahy o tento rozměr – prosme o skutečnou šířku i délku, výšku i hloubku. Prosme o to, abychom byli zakotveni – zakořeněni – doslova založeni v Kristově lásce.

Abychom se na druhé dívali očima revoluční Boží lásky- té, která už vyrostla z toho pořád jen něco upravovat pomocí nekončících pravidel, revoluční Boží lásky, která už dospěla k tomu, že každý člověk se může proměnit zevnitř. Je to sice hodně cesta hodně úzká, možná nepopulární, ale můžeme se spolehnout na to, že je to cesta, která nakonec může vést k opravdu dobrému vzájemnému soužití.

Amen